

Pieter Hilhorst: 'We gebruiken een aantal graadmeters om de kwaliteit van het onderwijs in Amsterdam in kaart te brengen.'

'De Amsterdamse droom: gelijke kansen voor alle leerlingen'

Pieter Hilhorst (47) was publicist bij *de Volkskrant* en programmamaker. Voor de VARA presenteerde hij 'De Ombudsman'. Sinds 2012 is hij wethouder in Amsterdam en beheert hij de portefeuilles Jeugd, Onderwijs en Financiën. In de spotlights staan is niet altijd leuk. Alles wordt op een goudschaaltje gewogen. Toch vindt hij dat zijn sociale engagement en dadendrang nu veel beter tot hun recht komen.

Tekst:
Frank Stienissen

Fotografie:
E. van Eis, Miranda Phernambucq,
Shutterstock

Heeft u geen spijt van de overstap?

Nee, absoluut niet. In deze functie kan ik veel meer betekenen. Nu kan ik het beste uit alle kinderen halen. We hebben het hier wel eens over de Amsterdamse droom: gelijke kansen creëren voor alle kinderen, onafhankelijk van uit welke wijk ze komen of welke afkomst ze hebben.

Hoe kijkt u terug op uw eigen schooltijd?

Ik kan me nog een excentrieke leraar herinneren. Op vrijdagmiddag speelde hij op zijn traporgel. Dan zong ik keihard mee. Vond ik prachtig. Meestal ging ik overigens mijn eigen weg. Zocht mijn eigen vriendjes uit. Een leraar zei ooit tegen mij: als je met pek omgaat dan word je daarmee besmet. Hij vond dat ik verkeerde vriendjes had. Maar echt lastig was ik niet. Wel eigenwijs, had altijd het grootste woord. Ik zocht de uitdaging. Een leraar economie, Rob Griffioen, wist daar wel raad mee. Als ik het dan zo goed wist, dan moest ik maar eens les gaan geven aan jongeren uit een klas lager. Toen ontdekte ik dat lesgeven toch heel iets anders is dan een les volgen. In de Talmoad staat een wijze spreuk: 'Veel heb ik geleerd van mijn leraren, meer nog van mijn studiegenoten, maar het meeste van mijn leerlingen.' Helemaal waar.

In het onderwijs is ouderparticipatie een thema dat hoog op elke schoolagenda staat. Bent u actief betrokken geweest bij de school van uw kinderen?

Ja, zeer betrokken. Ik heb in de medezeggenschapsraad gezeten en we hebben ze ook altijd waar mogelijk ondersteund. Ook al wilden mijn kinderen het vaak eerst zelf uitzoeken. Maar als het echt nodig was, werd er bij ons thuis geoefend met bijvoorbeeld rekenen of wiskunde. En nog steeds eigenlijk. Nu zit mijn dochter op de universiteit en oefenen we in het discussiëren. Ouderbetrokkenheid vind ik hartstikke belangrijk. Als ouders bij het avondeten vragen hoe het op school is gegaan, geven ze er blijk van dat ze school belangrijk vinden. Dat stimuleert een kind weer om een actieve leerhouding aan te nemen.

U schreef ooit: 'Van alle competenties die leerlingen zich eigen moeten maken is nieuwsgierigheid de belangrijkste. Leerlingen moeten erop kunnen vertrouwen dat ze een eerlijk antwoord krijgen. Nog mooier is het als zij het gevoel krijgen dat ze met hun vragen het verhaal bepalen dat hun docenten gaan vertellen. Dat gevoel ontbreekt nu.' Is dat uw ideale onderwijsvorm?

Ja, zo zou het idealiter moeten zijn. Onderwijs moet geen verplicht nummer worden. Leraren moeten een actieve leerhouding bij de leerlingen creëren. Het hoofd van dat kind volproppen met kennis heeft geen zin, hij moet het vuur van nieuwsgierigheid bij hen aanwakkeren.

Onderwijs doet ertoe, roepen bijna alle politici. Maar de een voegt meer de daad bij het woord dan de ander! Welke resultaten heeft u geboekt?

Het aantal zwakke scholen in Amsterdam is de laatste jaren zeer sterk gedaald, van 44 naar 4. Daar mogen we best trots op zijn. De kwaliteit van het Amsterdamse onderwijs is met sprongen vooruitgegaan. Onze kwaliteitsaanpak heeft daar een grote rol in gespeeld. We zijn echt de klas ingegaan. De focus lag in eerste instantie op de kwaliteit van de leraar, want we vinden dat het onderwijs van onderop verbeterd moet worden. Daarna hebben we ons gericht op de IB'er, de directeur en het bestuur. In die volgorde. We hebben onderwijsexperts in de klas laten komen om individuele leraren te ondersteunen bij het lesgeven. En de feedback die ze kregen, hebben ze heel snel opgepakt en aan elkaar doorgegeven. Als gemeente hebben we de scholen gefaciliteerd, maar we beseffen dat het echte werk in de klas moet gebeuren, daar valt de meeste winst te behalen. Nu

Passend Onderwijs vraagt van de school een flexibele houding. Dat vind ik een goede zaak.

we de basis hebben gelegd, is het ook de bedoeling dat scholen zich doorontwikkelen. Scholen moeten daartoe zelf het initiatief nemen, en daarom helpen we de schoolbesturen nu ook met de oprichting van het kwaliteitsondersteuningsbureau. Dit bureau gaat letterlijk scholen helpen om het onderwijs verder te verbeteren.

Onder oud-wethouder Lodewijk Asscher is de Kwaliteitswijzer tot stand gekomen. De kwaliteit van de Amsterdamse scholen wordt zo met elkaar vergeleken. U heeft deze Kwaliteitswijzer nog verder aangescherpt. Per school wordt de groei in rekenen en taal van een groep bekeken en wordt de leerwinst tussen de verschillende jaren gemeten. Waarom heeft u dit gedaan?

Wij fixeren ons niet alleen op de Cito-score. Er zijn immers meer graadmeters om het succes van een school in kaart te brengen. We willen ook weten hoeveel een kind vooruit is gegaan, hoeveel leerwinst een leerling geboekt heeft. Pas dan kun je zien of een school echt een goede school is. We kijken bijvoorbeeld ook naar hoeveel leerlingen na twee jaar nog op het schooltype zitten dat hen is geadviseerd. Amsterdam kende veel te veel vroegtijdige schoolverlaters, maar het afgelopen jaar is het percentage schoolverlaters met ruim 30 procent gedaald.

In Amsterdam-Zuidoost, dat eerder een relatief hoog aantal zwakke scholen telde, krijgen nu alle scholen een voldoende van de onderwijsinspectie. Bent u daar trots op?

Er is hard gewerkt en de resultaten mogen er inderdaad zijn. Was de leerkracht vroeger vooral politieagent, nu kan hij weer leraar zijn en kan hij kinderen stimuleren om het beste uit zichzelf te halen. De leraar doet er weer echt toe. Hij kan zijn onderwijs zo inrichten dat alle leerlingen het onderwijs als uitdagend ervaren en dat ze het beste uit zichzelf halen. Dat is de essentie van goed onderwijs.

Het onlangs gepubliceerde CPB-rapport is zeer kritisch over de kwaliteitsaanpak in Amsterdam en zegt dat het zelfs een negatief effect heeft gehad?

Het rapport is niet representatief voor de kwaliteitsaanpak. Ze hebben naar alle zwakke scholen gekeken, dus ook naar de scholen die niet mee hebben gedaan aan de verbeteraanpak. Daarnaast heeft het CPB alleen naar de Cito-scores gekeken terwijl de inspectie naar veel meer aspecten kijkt en daardoor tot een rijker oordeel komt. Zo zijn we in Amsterdam van 44 naar 4 zwakke scholen gegaan, dat zegt genoeg volgens mij.

U noemt nu de Cito-score een beperkte graadmeter, maar Asscher heeft toch niet voor niets deze norm gesteld?

Laat er geen misverstand over bestaan. Cito is een hele belangrijke graadmeter, maar het moet ook niet de enige graadmeter zijn. Je moet ook de Cito in een breder geheel plaatsen. Wij kijken nu ook naar leerwinst en hoe jongeren het doen

twee jaar nadat ze weg zijn van de basisschool. Daarmee blijft de Cito-score net zo belangrijk maar je moet wel naar meer kijken dan alleen de Cito.

Toen u nog publicist was, heeft u meermalen over het onderwerp Passend Onderwijs geschreven. Nu de invoering heel erg dichtbij komt, zorgt het voor heel veel rumoer in de docentenkamer. Kijkt u nu anders tegen dat onderwerp aan dan vroeger?

Vroeger werd bij een leerling een diagnose gesteld en kreeg een school budget om met hem of haar aan de slag te gaan. Passend Onderwijs breekt met die etikettering. Het is allemaal veel minder strak omljnd. Passend Onderwijs vraagt van de school een flexibele houding. Dat vind ik een goede zaak.

Moet de 'zesjescultuur' in ons onderwijs doorbroken worden?

Dat is ook Passend Onderwijs. Iedereen moet aan zijn trekken komen en het maximale uit zichzelf halen. Dat geldt ook voor de hoogbegaafde leerlingen. In Amsterdam hebben we de laatste jaren behoorlijk wat initiatieven op dat vlak ontplooid. Werner Toonk van de VVD vond dat binnen Passend Onderwijs ook ruimte moest zijn voor de extra getalenteerde kinderen. Daaruit is de 'Day a Week School' voortgekomen. Een ander schoolbestuur, Amos, is zelfs met voltijds hoogbegaafdenonderwijs gestart. Prima ontwikkelingen, die we graag steunen.

Amsterdam is een stad met veel culturen en talen. Uit een enquête onder ruim 500 Amsterdamse basisschoolleerlingen kwam naar voren dat de meerderheid er geen bezwaar tegen heeft dat (een deel van) het onderwijs in de Engelse taal wordt gegeven. Games, films en heel veel andere communicatie is al in het Engels, zo zeggen de kinderen. Hoe kijkt u daar tegen aan?

Nee, daar ben ik geen groot voorstander van. Er zijn wel scholen die daarmee experimenteren en dat is ook prima, maar andere zaken hebben prioriteit op dit moment omdat ze een veel grotere impact op de leeropbrengsten hebben. Zo blijkt in Amsterdam vijftig procent van de kinderen een groot risico op taalachterstand te hebben als ze naar de basisschool gaan. Met goede voorschoolse en vroegvoorschoolse educatie (VVE) kunnen we daar heel veel aan doen. Dat is nu echt belangrijker.

Wat wilt u over vier jaar bereikt hebben?

Dat peuters spelend leren hun taalachterstand weg te werken, dat we nul zwakke scholen hebben, dat het Kwaliteitsondersteuningsbureau nog steeds als welkome aanvulling wordt gezien om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren, dat op mbo-scholen juist die opleidingen populair worden waar jonge mensen wat mee kunnen en dat we de schooluitval nog verder hebben teruggedrongen. Als dat het resultaat is, ben ik dik tevreden.

Onderwijs moet geen verplicht nummer worden. Leraren moeten een actieve leerhouding bij de leerlingen creëren.